Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașovŭ, piața mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașovŭ și la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Prețulŭ Inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 80 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe șese lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unu anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
a administrațiune, piața mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anu 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 4. Brașovŭ, Joi, 5 (17) Ianuarie 1895.

Nou abonamentŭ la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Ianuarie 1895 st. v.

s'au deschisŭ nou abonamentŭ la care învitămŭ pe toțĭ amiciĭ șĭ sprijinitoriĭ foiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ . . . . 12 fl.
pe șése lunĭ . . . . 6 fl.
pe trei lunĭ . . . . 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ . . . . . 40 francĭ
pe șése lunĭ . . . . . 20 „
pe trei lunĭ . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ . . . . 2 fl.
pe șese lunĭ . . . . 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ . . . . 8 francĭ
pe șese lunĭ . . . . . . 4 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Sașii și ministeriulŭ Banffy.

Brașovŭ, 4 Ianuarie v. 1895

Ce vorŭ face deputații sașĭ din dietă? Ce atitudine vorŭ lua ei fața cu noulŭ cabinetŭ? Rĕmâné-vorŭ în partida guvernului, adăugêndŭ la multele umilirĭ una nouă, orĭ vorŭ preferi mai bine a păși pe calea onórei naționale și a eși din acéstă partidă, a căreia șefŭ actualŭ este celŭ mai pronunțatŭ contrarŭ alŭ desvoltării naționale a poporului săsescŭ?

Aceste suntŭ întrebările, ce agită aḑi în mare mĕsură spiritele în sînulŭ săsimei din Ardealŭ.

In ḑilele aceste se vorŭ întruni tóte comitetele partidei naționale săsescĭ din Ardealŭ, ca sĕ ia o hotărîre privitorŭ la viitórea atitudine a deputațilorŭ dietalĭ sașĭ.

E sigurŭ — scrie „Sieb. d. Tageblatt" din Sibiiu, — că deputații singurĭ nu suntŭ împuterniciţĭ a lua posițiune în cestiunea, că cu care partidŭ din dietă sĕ mérgă, numai comitetele districtuale suntŭ chiămate, după programa dela 1890, a decide asupra atitudinei lorŭ politice.

Și mai energicŭ pledéză „Kronstädter Ztg." din locŭ pentru ca deputații sașĭ sĕ fiă constrînșĭ a părăsi partida guvernului și a nu da nicĭ celŭ mai micŭ concursŭ cabinetului Banffy.

Amŭ ajunsŭ, ḑice acéstă fóiă, ca noi Sașii sĕ decidemŭ aḑi în cumpĕna parlamentului. Onórea săsécă este în jocŭ și nu este iertatŭ nicĭ unui Sasŭ, necum unui deputatŭ sasŭ, sĕ sprijinéscă cu votulŭ sĕu pe unŭ Banffy, celŭ mai faimosŭ dușmanŭ și prigonitorŭ alŭ Sașilorŭ!

Dér, pe când pressa săsécă pledéză astfelŭ pentru o purtare démnă și bărbătéscă națională a representanțilorŭ sașĭ, se vîră printre pórporŭ érășĭ cei cu politica de doi banĭ în trei pungĭ și-i șoptescŭ, că póte nu va fi bine sĕ sĕ strice de totŭ cu cei dela putere.

„Dér de cumva Banffy ne va da garanții, că se va respecta programulŭ nostru și că se vorŭ delătura tóte gravaminele lorŭ?"

Acésta e întrebarea, ce s'a lansatŭ din partea celorŭ mai circumspecțĭ și o vedemŭ acuma discutată și în „Sieb. d. Tageblatt".

E destulŭ că se admite posibilitatea unorŭ asemenĭ „garanții — deși se cere ca aceste sĕ fiă tarĭ și neîndoióse — pentru a slăbi multŭ, da capo, din avêntulŭ nouei mișcărĭ naționale săsescĭ.

Cu tóte astea sperămŭ, că de astă-dată poporulŭ săsescŭ va fi mai multŭ ca altădată la înălțimea datoriei sale naționale, chiar de nu i-ar succede a împedeca pe deputații sașĭ de a trece prin jugulŭ caudinŭ alŭ guvernului Banffy.

Ministerul comunŭ de esterne și afacerile de statŭ ungaru.

Lui „*Pester Correspondenz*" i-se anunță din Viena din parte competentă, cum ḑice elŭ, următórele:

Ḑiarulŭ „*Budapesti Hirlap*" și alte ḑiare meghiare publică *epistole vienese*, în carĭ se vorbesce despre pretinse enunciațiunĭ din ministeriulŭ de esterne, privitóre la deslegarea crisei ministeriale ungare prin numirea baronului *Banffy* ca ministru-președinte. Aceste epistole stau în contrarietate cu adevĕrulŭ și cu raporturile faptice si suntŭ numai născocirĭ de ale respectivului corespondentŭ vienesŭ.

Mai cu sémă trebue timbrată ca o absurditate fantastică a corespondentului vienesŭ scirea neadevĕrată, că între contele *Kálnoky* și între baronulŭ *Banffy* ar fi și ar amenința și mai încolo divergențe de părerĭ, din causă, *că guvernulŭ românŭ ar ave intențiunea sĕ pregătéscă statului ungarŭ și monarchiei dificultățĭ diplomatice pentru numirea baronului Banffy ca ministru-președinte ungarŭ.*

Publicămŭ acestea fără comentarŭ, deórece atâtŭ raporturile respectivului corespondentŭ vienesŭ, câtŭ și desmințirile lui „Pester Correspondenz" nu suntŭ destulŭ de lămurite.

Rĕspunsŭ la o întêmpinare.

D-lŭ protopresbiterŭ Dr. George Popovicĭ publică în „Tribuna" de Vinerea trecută (30 Dec. v. 1894) o întêmpinare datată din Lugoșŭ la adresa „Gazetei Transilvaniei".

D-sa rĕspunde la articululŭ din Nr. 282 alŭ „Gazetei" dela 24 Dec. v. 1894, scrisŭ din incidentulŭ comunicatului apărutŭ în „Tribuna" privitorŭ la procederea d-sale în comisiunea de 14, alesă de conferența confidențială din Aradŭ.

In întêmpinarea sa d-lŭ Dr George Popovicĭ ḑice între altele:

„Eu din parte'mĭ o asigurŭ atâtŭ pe „Gazeta", câtŭ și pe directorulŭ ei Aurel Mureșianu, că décă arŭ nutri față cu mine acea bunăvoință, pe care eu o am față cu dênsa și față cu directorulŭ ei, precum și buna credință ce-o presupunŭ: înțelegerea reciprocă ușorŭ ar fi posibilă".

Luămŭ cu plăcere actŭ de acéstă declarare și asigurămŭ pe d-lŭ Dr. George Popovicĭ, că nu ne îndoimŭ în sinceritatea vorbelorŭ sale. Dér tocmai pentru aceea îlŭ rugămŭ sĕ nu ne ia în nume de rĕu, décă în fața asigurării sale, că ne este binevoitorŭ și că presupune și din partе-ne bună credință, dămŭ espresiune mirării și nedumeririi nóstre, că d-sa n'a aflatŭ de lipsă sĕ trimétă și organului nostru acea întêmpinare, ce-o publică în „Tribuna", și care după cuprinsulŭ ei trebuia în prima liniă sĕ ne fiă adresată nouĕ.

Décă presupune la noi bună credință, atuncĭ nu trebuia sĕ se témă, că nu-i vomŭ publica întêmpinarea, mai alesŭ, că e scrisă obiectivŭ și cu cumpĕtulŭ, ce șéde bine omului, care se ocupă de afacerĭ publice naționale.

De ce dér ne-a ocolitŭ?

Din vorbele sale de mai susŭ trebue sĕ credemŭ, că doresce înțelegerea reciprocă și că presupune, că și noi o dorimŭ, căcĭ la din contră n'amŭ fi ómenĭ de bună credință. Cum amŭ puté însĕ s'ajungemŭ la acéstă înțelegere, și încă ușorŭ, ocolindu-ne unii pe alții chiar și în cestiunĭ atâtŭ de capitale?

D-lŭ George Popovicĭ ne spune, că silitŭ de „provocarea" nóstră se vede îndemnatŭ a da lămurirĭ „pentru orientarea marelui publicŭ românescŭ". Cum se va orienta însĕ acestŭ publicŭ, décă o parte din elŭ va ceti numai „provocarea", ér cealaltă parte numai „lămurirea" dată la acéstă provocare?

Presupunemŭ, că d-lŭ protopres-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Premergetorii telegrafului.

Istoricii ne spunŭ, că arta de a scrie în depărtărĭ seu *telegrafia* a fostŭ cunoscută deja în vechime, și tóte împrejurările ne îndreptățescŭ s'o credemŭ acésta. Décă ne vomŭ gândi la resbelele și luptele dese, în carĭ erau amestecațĭ cei vechĭ, precum și la nesiguranța și greutatea, ce era împreunată cu împărtășirile solilorŭ și cursoriloru, atuncĭ ne vorŭ fi ușorŭ esplicabile nisuințele, de-a espeda orĭ și ce scire mai insĕmnată în modŭ mai sigurŭ și în timpŭ mai scurtŭ.

Lucru naturalŭ, că fiindŭ la cei vechĭ technica puținŭ desvoltată, telegrafia la începutŭ s'a restrînsŭ numai pe lângă nisce semne, ce se puteau ușorŭ deosebi în depărtare, și despre insĕmnătatea cărora mai înainte se puneau ómenii în înțelegere. Acésta a fostŭ așa numita *artă de a signalisa*, din care apoi în decursulŭ timpului s'a desvoltatŭ adevĕrata telegrafă.

Fenicienii, Syrienii, Evreii și *Grecii* de sigurŭ cunosceau acestŭ modŭ de-a scrie în depărtărĭ, și deja *Aeschil*, tragiculŭ grecŭ (525—456 a. Chr.) amintesce în opulŭ sĕu „Agamemnon" despre telegrafia optică prin signale. *Clytemnestra* fŭ încunosciințată despre *căderea Trojei* (1184 a. Chr.) prin focurĭ signalisătóre, pe cândŭ petrecea în *Mykenae* Grecia).

Cei vechĭ decĭ s'au ajutoratŭ și fără telegrafulŭ de astăḑĭ. In modulŭ acesta au comunicatŭ *Athena* și *Sparta* cu aliații lorŭ, *Ierusalim* cu frații sĕi de pe muntii galileicĭ, regele din *Damascŭ* cu domnitorulŭ *Israilului* în *Thirza seu Samaria.*

Mai târḑiu amintesce istoriculŭ *Sextus Iulius Africanus*, creștinŭ din Emmaus în în Palestina (232 a. Chr.) despre o întocmire, care făcea posibilă signalisarea anumitelorŭ poruncĭ la distanțe marĭ. La ambele stațiunĭ se afla adecă câte-unŭ vasŭ plinŭ cu apă, fiindŭ de aceeașĭ înălțime și grosime. Pe suprafață înota unŭ discŭ de lemnŭ, în care era înțepenitŭ unŭ bățŭ de lemnŭ, pe care era însemnatŭ unŭ șirŭ anumitŭ de numerĭ d. e. 25; nivelulŭ era astfelŭ întocmitŭ, încâtŭ totĭ numerii se vedeau dela marginea vasului în susŭ. Indată-ce se dedea unŭ semnŭ prin focurĭ signalisătóre séu printr'o grupă de făclii, din ambele vase în unulŭ și acelașĭ timpŭ se lăsă sĕ curgă apa, și adecă la stațiunea signalisătóre, atâta, până când cufundându-se disculŭ cu bățulŭ prin storcerea apei, unŭ numĕrŭ óre-care stetea chiar de-asupra marginei vasului, ceea ce se înțelege trebuia sĕ se întêmple și la cealaltă stațiune. La unŭ nou semnŭ datŭ vasulŭ se închidea, și numĕrulŭ respectivŭ, care indica o anumită poruncă, se cetea, și apoi se lucra conformŭ poruncei.

Și greculŭ *Polybiu* († 122 d. Chr.) vorbesce despre o scrisóre cu faclii, cu care se coresponda în marĭ depărtărĭ. Elŭ împarte alfabetulŭ în trei părțĭ, fiă-care câte cu 8 litere, pe carĭ le însémnă și esprimă prin totŭ atâtea faclii. Fiă-care stațiune are și câte trei despărțĕminte, de-a-drépta, de-a-stânga și în mijlocŭ. Cele optŭ faclii din drépta însémnă cele dintâiu optŭ litere, unŭ asemenea numĕrŭ din mijlocŭ optŭ litere următóre și cele optŭ făclii din stânga, cele din urmă optŭ litere din alfabetŭ. Dela stațiune observătóre suntŭ îndreptate spre aceste trei puncte țevĭ orizontale, până cândŭ stațiunea signalisătóre indică printr'unŭ anumitŭ numĕrŭ de făclii, că este de a-se căuta litera în drépta, stânga, séu în mijlocŭ.

Intocmirea acésta a fostŭ fórte ingeniósă, dér împreunată cu multe greutățĭ. De aceea bravulŭ teoreticŭ Polybiu recomandă o îmbunĕtățire a ei, care însĕ întru nimicŭ nu fŭ mai practică. De-altmintrelea elŭ este celŭ din urmă scriitorŭ din perioda mai vechiă, care vorbesce despre acestŭ obiectŭ. De aci și până la anulŭ 1553 se află unŭ mare golŭ în istoria telegrafiei.

In evulŭ mediu „pe timpulŭ numĕróselorŭ lupte și certe între principĭ, nobilime și burgesime și pe timpulŭ cruciatelorŭ, carĭ atrăgeau totă atențiunea asupra lorŭ, ómenii nu avură răgazŭ sĕ perfecționeze și sĕ cultive acestŭ ramŭ alŭ sciinței și praxei. Numai mai târḑiu amintesce unŭ medicŭ italianŭ, *Hieronim Cardanus* († 1576 în Roma) din Pavia, care a scrutatŭ de prima-óră și vĕrsatulŭ și tifusulŭ,

biterŭ doresce înțelegerea reciprocă, nu numai ca dela persónă la persónă, ci cu scopŭ ca printr'însa sĕ fiă înaintată causa nóstră comună. In acéstă presupunere ne întăresce și următorulŭ pasagiu din întêmpinarea d sale:

„Constatŭ, și fiindŭ necesarŭ potŭ și proba, că consultările prealabile *de a întruni tóte forțele nóstre în lupta comună* pentru apĕrarea drepturilorŭ nóstre *s'au făcutŭ mai multŭ la insistența mea* în timpulŭ din urmă și că în acéstă privință am mersŭ până la limitele posibilităţii de a atrage pe toţĭ factorii de valóre.“

Va sĕ ḑică d-sa nu numai a doritŭ înțelegerea, dér a și stăruitŭ pentru realisarea ei, ceea ce-i face onóre și îi câștigă unŭ titlu de recunoscință din partea tuturorŭ Românilorŭ de bunŭ simțŭ.

Dér d-lŭ Dr. George Popovicĭ își încheiă constatarea sa cu următórele cuvinte fórte semnificative:

„Că acésta (adecă înțelegerea) n'a succesŭ o vedemŭ, durere, cu toții. *Nu s'a pututŭ acum* **în aceste ḑile grele**, *cu anevoiă credŭ sĕ se póta altă-dată.* **In faptă nicĭ n'a fostŭ așa și până acuma**“.

Ear imediatŭ după afirmarea de mai susŭ ḑice:

„*Diferențele, care ne despartŭ, eu le reducŭ mai multŭ la* **personalităţĭ**“.

Așa-deră, după d-lŭ protopresbiterŭ, nu „divergențele principiare“, pretinse de amiculŭ sĕu V. Mangra, ci „*personalitățile*“ suntŭ, carĭ formézâ *piedeca principală* a înțelegerii, prin care sĕ se facă posibilă „întrunirea tuturorŭ forțelorŭ nóstre în lupta comună“.

Décă acésta este convingerea d-sale. și nu ne îndoimŭ, că ea are temeiu, atuncĭ de ce se descurageză d-sa așa de iute în drumulŭ, ce și-l'a alesŭ ca sĕ ajungă la țintă? Cum de nu s'a pututŭ, ca „în aceste ḑile grele“ sĕ fiă delăturate nisce personalități, carĭ turbură înțelegerea nóstră, și cum nu s'ar puté acésta nicĭ în viitorŭ?

Ar sta fórte desperatŭ causa nóstră românéscă, décă ar fi fundată părerea, că nu suntemŭ în stare a biruì cu nisce ambițiunĭ, metehne orĭ interese personale, carĭ ne împiedecă în lucrarea comună.

Cu bunăvoință și cu bună credință, ḑice d-lŭ Popovicĭ, înțelegerea reciprocă ușorŭ ar fi posibilă. Se pare însĕ, că d-sa nu garanteză decâtŭ pentru persóna d-sale și, ca Stanŭ pățitulŭ, se feresce de a generalisa acéstă tesă. Ba d-sa cu óre-care resemnațiune caută sĕ esplice starea de lucrurĭ, lipsită póte în mare parte de acea bunăvoință și bună credință, prin aceea, că-i atribue unŭ dreptŭ istoricŭ esclamândŭ: în faptă n'a fostŭ mai bine nicĭ până acuma!

E tristŭ de totŭ, că n'a fostŭ cum a trebuitŭ sĕ fiă nicĭ până acuma, dér mai tristŭ ar fi, décă nu s'ar puté îndrepta lucrurile nicĭ în viitorŭ.

Ceea ce regretămŭ mai multŭ este, că d-lŭ George Popovicĭ pare a fi renunțatŭ de a mai stăruì pentru acéstă îndreptare, mulțumindu-se de-o-camdată cu încercarea nesuccésă dela Aradŭ. Ne pare rĕu, că-lŭ vedemŭ așa de pesimistŭ în cestiunea capitală a înțelegerii reciproce dintre cei chiămațĭ a lupta în strînsă unire pentru ținta cea mare comună, când însu-șĭ afirmă, că grele lupte se prevĕdŭ încă de aicĭ încolo, și nu ne putemŭ esplica de altă parte optimismulŭ sĕu, când cu tóte astea vede causa nóstră mergêndŭ totŭ înainte și numai înainte.

N'amŭ avutŭ nicĭ o causă de a ne îndoì, că d-lŭ George Popovicĭ a lucratŭ *bona fide* și nu ni-a trăsnitŭ prin minte a-i insinua vr'odată chiar „rea credință“, cum presupune d-sa. N'avem obiceiulŭ de a suspiționa pe frații noștri și a vorbi de rĕu despre ei, ci criticămŭ numai faptele lorŭ obiectivŭ, așa cum ni-se presentă și avêndŭ mereu în vedere, cum ḑice d-lŭ protopresbiterŭ, că *mai presusŭ de persóne stă causa națională.*

Din acestŭ punctŭ de vedere amŭ criticatŭ noi și procederea d-sale ca președinte alŭ conferenței confidențiale și alŭ comisiunei de 14. Și cumcă critica nóstră a fostŭ justă și obiectivă recunósce acum însu-șĭ d-lŭ Popovicĭ în întêmpinarea sa, constatândŭ, că procederea sa a suferitŭ naufragiu, pentru că d-sa a creḑutŭ, că trebue sĕ servéscă deodată la doi domnĭ, căcĭ, ḑice, era „în asemenea modŭ responsabilŭ pentru trăgănarea conferenței(?) ca și pentru nesuccesulŭ înțelegerii“.

Noi amŭ susținutŭ în deosebĭ, că n'a făcutŭ totŭ ce trebuia sĕ facă pentru succesulŭ înțelegerii în timpulŭ fixatŭ de conferența din Aradŭ, că n'a mai convocatŭ încă-odată comisiunea de 14, stăruindŭ sĕ-șĭ termine lucrarea sa, că comisiunea nu s'a disolvatŭ, cum se pretindea, și contra acestorŭ afirmărĭ d-lŭ Popovicĭ nu póte aduce nicĭ unŭ argumentŭ, căcĭ nu póte trece nicĭ de cum ca argumentŭ ceea ce ḑice d-sa, că „*în urmă a înțelesŭ* despre alegerea unei sub-comisiunĭ, care însĕ n'a făcutŭ nimicŭ și *nicĭ că ar fi voitŭ* sĕ facă ceva“.

Dér d-lŭ protopresbiterŭ, ca inițiatorŭ alŭ consultărilorŭ dela Aradŭ, a trebuitŭ sĕ înțelégă și alte lucrurĭ, ce s'au petrecutŭ p'atuncĭ și în ajunulŭ adunării din Sibiiu. A trebuitŭ sĕ înțelégă, că tocmai în acele momente critice, când d-sa se străduia sĕ aplaneze diferențele, carĭ ne despartŭ, *personalitățile*, cărora le atribue d-sa în cea mai mare parte aceste diferențe, erau lansate cu putere și nutrite, ca la unŭ ordinŭ datŭ, în ḑiarulŭ „Tribuna“; a trebuitŭ sĕ vadă, că în ajunulŭ adunării din Sibiiu colónele „Tribunei“ bâjbăiau de suspiționărĭ și defaimărĭ personale, că în preséra adunărei chiar se ațîța și în contra „Gazetei“, afirmându-se, că ar fi avutŭ intențiunĭ ostile față cu adunarea și altele de aceste.

Ei bine, întrebămŭ, ce a făcutŭ și ce a lucratŭ d-lŭ Dr. George Popovicĭ ca sĕ curme acéstă intenționată alimentare a diferențelorŭ, ce ne despartŭ, căcĭ trebuia sĕ vadă și sĕ fiă convinsŭ, că printr'însa se submina terenulŭ acțiunei sale întreprinse în mod așa de nobil și demn de laudă? Și ce face acuma d-sa pentru a combate acestŭ rĕu ivitŭ în mijloculŭ nostru? Crede óre că prin aceea, că a trimisŭ întimpinarea sa la „Tribuna“, a convins'o despre necesitatea unei înțelegerĭ reciproce cu „Gazeta“, căreia până în ḑiua de adĭ nu i-a datŭ nicĭ o satisfacțiune pentru insultele și calumniile ne mai pomenite, ce le-a îndreptatŭ contra ei, tocmai din incidentulŭ discusiunei privitóre la întrunirile nóstre intime?

Dér póte i-amŭ adresatŭ deodată prea multe întrebărĭ d-lui Dr. George Popovicĭ. D-sa stă încă, se vede, sub presiunea „opiniunei publice“, ce-o face în materia „înțelegerii reciproce“ ḑiarulŭ „Tribuna“. De aceea asigurându-lŭ și din partе-ne de deplina nóstră bunăvoință, nu putemŭ sĕ-i dorimŭ în anulŭ acesta, în interesulŭ scopului celui mare, ce-i zace la inimă, decâtŭ ca sĕ se emancipeze câtŭ mai în grabă de sub acéstă presiune și influință, ce este deopotrivă perniciósă persónei sale, ca și causei pentru care militéză.

Biografiile noilorŭ miniștri.

Reproducemŭ aci după foile ungurescĭ câteva date mai amĕnunțite din biografiile noilorŭ miniștri ungurescĭ:

Br. *Desideriu Bánffy*, ministrulŭ-președinte, s'a născutŭ la Clușiu în 1843. Tatălŭ sĕu a fostŭ fișpanulŭ Daniil Bánffy. Studiile și-le-a terminatŭ la universitatea din Lipsca și Berlinŭ. Cariera publică și-a început'o în Ardealŭ pe terenulŭ administrativŭ. Ca aderentŭ alŭ partidei centrale din stânga, a pășitŭ de două-orĭ ca candidatŭ de deputatŭ, dér n'a reușitŭ. La 1875, când partida deakistă a fusionatŭ cu centrulŭ stângŭ, Bánffy a devenitŭ „liberalŭ“. Ministrulŭ-președinte de-atuncĭ l'a numitŭ fișpanŭ alŭ comitatului Solnocŭ-Dobéca, ér mai târḑiu fù numitŭ fișpanŭ și peste comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ.

Ca fișpanŭ a funcționatŭ 17 anĭ și „tóte străduințele lui au țintitŭ la prepagarea ideei de statŭ maghiarŭ în acelŭ ținutŭ locuitŭ de trei naționalitățĭ“. — Când înainte de asta cu vre-o 12 anĭ Coloman Tisza a convocatŭ o conferență în cestiunea reformei administrațiunei, Bánffy s'a declaratŭ cu cea mai mare hotărîre pentru trecerea administrației în mâna statului. In dietă a intratŭ numai la 1892, când „pentru energia lui“ a și fostŭ alesŭ președinte.

Desideriu Perczel, noulŭ ministru de interne, s'a născutŭ la 1848 în Szegzárd, comit. Tolna, unde tatălŭ sĕu fusese vice-șpanŭ. A absolvatŭ drepturile la universitatea din Budapesta și s'a făcutŭ advocatŭ; la 1868 a devenitŭ primulŭ vice-notarŭ alŭ comitatului Baranya, în 1871 a ajunsŭ solgăbirĕu într'unŭ cercŭ din comitatulŭ Tolna, ér în 1877 a fostŭ alesŭ vice-șpanŭ alŭ acestui comitatŭ, ocupândŭ acestŭ postŭ 10 anĭ și jumĕtate. La 1887 a fostŭ alesŭ deputatŭ alŭ cercului Bonyhád, pe care-lŭ representă și astăḑĭ.

Lukács Lászlo, noulŭ ministru de finanțe, s'a născutŭ în 1850 la Zlatna, în Ardealŭ. A absolvatŭ drepturile la Clușiu, după carĭ în 1874 a devenitŭ profesorŭ la academia de drepturĭ din Raba. La 1877 a lăsatŭ profesura și s'a făcutŭ conducĕtorŭ de mine; în 1878 fù alesŭ deputatŭ în cerculŭ Ighiului. Când Col. Tisza a primitŭ portofoliulŭ de finanțe și a luatŭ pe Wekerle lângă sine ca secretarŭ de statŭ, la recomandarea lui Wekerle a fostŭ chiămatŭ în ministeriu și Lukács ca consilierŭ. Mai târḑiu érășĭ s'a făcutŭ deputatŭ, până când Wekerle l'a numitŭ secretarŭ de statŭ, care postŭ l'a ocupatŭ până în presentŭ.

Dániel Ernö, ministrulŭ de comerciu, s'a născutŭ la 1843 în Ellemer, comit. Torontalŭ. Gimnasiulŭ l'a absolvatŭ la Timișóra, ér drepturile la Budapesta. La 1865 a devenitŭ vice-notarŭ onorarŭ alŭ comitatului Tolna, în 1867 solgăbirĕu, ér în 1868, după ce a primitŭ diploma de advocatŭ, fù alesŭ președinte de tribunalŭ. In 1870 fù alesŭ deputatŭ alŭ partidei deakiste din cerculŭ Bega-Sângeorgiu, în 1878 a representatŭ ca deputatŭ orașulŭ Becicherecŭlŭ mare, ér dela 1884 representă ca deputatŭ cerculŭ Panciovei. Dela 1875 face parte din partida „liberală“.

Iuliu Wlassich, noulŭ ministru de culte, s'a născutŭ la 1852 în Zala-Egerszeg, a făcutŭ censura de advocatŭ, a funcționatŭ ca concipistŭ în ministeriulŭ de justiția, ér în 1882 a devenitŭ sub-procurorŭ în Comornŭ, apoi în acelașĭ postŭ la Budapesta, după care a devenitŭ secretarŭ în ministeriulŭ de justiția. In 1886 fù numitŭ locțiitorŭ de procurorŭ supremŭ pe lângă Kozma Ferencz; în 1890 devenì profesorŭ de dreptulŭ penalŭ la universitatea din Budapesta, ér în 1892 pășì ca candidatŭ de deputatŭ cu programŭ „liberalŭ“, dér n'a reușitŭ; mai târḑiu a isbutitŭ totușĭ de-a fi alesŭ în cerculŭ Csáktornya.

Erdélyi Sándor, ministrulŭ de justiția, s'a născutŭ în Chișineu, com. Bihorului, la 1839. In 1862 a absolvatŭ drepturile la universitatea din Budapesta, până la 1865 a funcționatŭ ca advocatŭ în Budapesta. Atuncĭ devenì actuarŭ alŭ magistratului din Pesta, după care notarŭ de tribunalŭ etc. Apoi a ocupatŭ posturĭ mai micĭ la Curiă, unde în 1886 devenise jude. La urmă a fostŭ președinte alŭ tablei r. din Raba, apoi secretarŭ de statŭ în ministeriulŭ de justiția și în scurtŭ timpŭ după aceea deputatŭ alŭ cercului Dunaszerdahely.

în opulŭ sĕu „*De subtilitate*“ (1553) despre o metodă, pentru de-a puté coresponde cu o fortăreță împresurată, care metodă însĕ era fórte asemenea celei lui Polybiu.

In a. 1617 *Kessler* făcù propunerea sĕ se facă focŭ într'o bute mare, apoi sĕ se acopere cu o scândură, și érășĭ sĕ se descopere, și astfelŭ din modulŭ și numĕrulŭ acoperiturilorŭ sĕ se formeze o limbă de scrisŭ.

La a. 1663 unŭ *marchisŭ de Worchester* din Anglia promite a întroduce o corespondență între două stațiunĭ, décă depărtarea acelora deolaltă va face încă posibilă deosebirea colorei negre de cea albă.

La an. 1684 vorbì *Robert Hook* într'o societate din Londra despre o metodă, după care sĕ se pótă telegrafia la marĭ distanțe prin ajutorulŭ de figurĭ, formate din lineale geometrice și puse una peste alta.

Numai 100 de anĭ mai târḑiu, la an. 1785, apărù celŭ d'intâiu opŭ detailatŭ despre telegrafiă, adecă „*Cincĭ tractate asupra syntematografici*“ de *Bergsträsser*. Elŭ însu-șĭ telegrafà mai întâiu dela Hannau la Philipsburg în Baden.

In an. 1792 surprinse *Claude Chappe* cu o nouă invențiune Francia și lumea cultă de atuncĭ. Sistemulŭ sĕu era următorulŭ: La unŭ locŭ departe viḑibilŭ, pe unŭ turnŭ, dealŭ séu pe unŭ coperișŭ de casă se înțepenea verticalŭ unŭ parŭ tare înaltŭ, de care érășĭ era înțepenitŭ orizontalŭ unŭ bățŭ cam de unŭ metru de lungŭ, așa că totulŭ semĕna multŭ unui „T“, deórece și la capetele bățului atêrnau două brațe scurte, ce se puteau mișca. Din diferitele figurĭ, carĭ se puteau forma prin sucirea și învêrtirea bățului, precum și a brațelorŭ celorŭ scurte, se puteau face mulțime de combinațiunĭ. Manipularea cu telegrafulŭ lui Chappe oferea unŭ aspectŭ fórte interesantŭ.

Cea d'intâiu liniă telegrafică de soiulŭ acesta se construì dela Parisŭ până la Lille, și costà 100.000 livre, și cea d'intâiu scire, ce se anunțà prin noulŭ telegrafŭ, fù cucerirea orașului Condé de lângă Șilda în Octomvre 1792. Acesta a fostŭ triumfulŭ lui Claude Chappe. Dér cu tótă invențiunea sa genială îșĭ finì viéța în miseriă — telegrafulŭ sĕu opticŭ fù uitatŭ și arta de-a scrie în depărtărĭ intrà în altă fasă.

Electricitatea fù cuvêntulŭ fermecătorŭ, care de-odată scóse din usŭ tóte sistemele telegrafice de până acum și le timbrà ca încercărĭ, pentru carĭ fiiulŭ secolului alŭ 19-lea nu are decâtŭ unŭ surisŭ de superioritate. Deja *Franclin* îșĭ cugetà electricitatea ca mijlocitóre de scirĭ, dér gloria, de-a se pune în praxă ideile sale, a rĕmasŭ reservată secolului nostru plinŭ de invențiunĭ.

Sömmerring cu telegrafulŭ sĕu electricŭ (1809), *Gauss* și *Weber* din Göttinga cu telegrafele electro-magnetice (1833), *Wheadstone*, *Hughes*, *Dumoulin*, *d'Arlincourt*, *Lenoir*, *Sortais*, *Morse* și *Caselli* încheiă șirulŭ lungŭ alŭ acelorŭ spirite geniale, carĭ au împreunatŭ continentele și au finitŭ în modŭ atâtŭ de grandiosŭ arta, pe care cei vechi au început'o în modŭ atâtŭ de modestŭ.

V. S.

SCIRILE ḌILEI.

4 (16) Ianuarie.

Felicitări de anulŭ nou. „Telegrafulŭ Românŭ“ spune, că cu ocasiunea anului nou membrii gremiului consistorialŭ, profesorii seminarialĭ și mulțĭ alțĭ fruntașĭ din Sibiiu s'au presentatŭ în corpore la reședința Escelenței Sale Metropolitului Mironŭ *Romanulŭ* pentru a-lŭ felicita. In rĕspunsulŭ sĕu, Escelența Sa accentuà între altele, că: „anulŭ trecutŭ a fostŭ posomorîtŭ pentru noi și ḍiua de aḍĭ ne află érășĭ într'o asemenea situațiune, încâtŭ nicĭ pentru viitorŭ nu putemŭ lega speranțe mai bune“. Adăugà apoi, că „dela împlinirea datorinței pentru apĕrarea intereselorŭ naționale și bisericescĭ nu va absta nicĭ-odată, câtŭ timpŭ bunulŭ Dumneḍeu îi va conserva puterile trupescĭ și sufletescĭ“.

—o—

Limba românéscă în Bucovina. Étă ce ḍice ḍiarulŭ bucovineanŭ „Deșteptarea“ dela 1/13 l. c. în cestiunea limbei române în Bucovina: In anulŭ trecutŭ limba românéscă a ajunsŭ în dreptulŭ sĕu în tóte comunele din ținutulŭ Storojinețului. Acestŭ lucru mare și sfântŭ avemŭ sĕ-lŭ mulțămimŭ mai alesŭ prea iubitului nostru domnŭ boerŭ *Modestŭ cavalerŭ de Grigorcea*, a căruia pomenire din pricina asta va rĕmâné vecĭnică în neamulŭ nostru. Intrat'a limba nóstră în dreptulŭ sĕu și în alte locurĭ, dér locurile acele suntŭ rarĭ. Așa-déră în tréba dreptului limbei românescĭ în decursulŭ anului 1894 avemŭ bucuriă, deși nu deplină.

—o—

Majestatea Sa monarchulŭ a numitŭ cu data de 12 l. c. 24 de membri noi în camera magnațilorŭ din Viena.

—o—

„Albina“ și funcționarii sĕi. La anulŭ nou funcționarii „Albinei“ s'au presentatŭ în corpore la d-lŭ Partenie *Cosma* pentru a-lŭ felicita. In rĕspunsulŭ sĕu d-lŭ Cosma, directorulŭ „Albinei“, a spusŭ între altele, că consiliulŭ de direcțiune *a hotărîtŭ se duplice capitalulŭ socialŭ prin emiterea de noue acțiunĭ*, ca astŭ-felŭ institutulŭ sĕ nu mai fiă avisatŭ în operațiunile sale la banĭ streinĭ. După acestea fù felicitatŭ președintele consiliului de direcțiune, d-lŭ protopopŭ și directorŭ seminarialŭ I. *Hannia*, care rĕspunḍêndŭ îșĭ esprimà bucuria, că „pe când la înființarea institutului abia se întêlniau la asemenea ocasiunĭ 3—4 funcționarĭ, acum *corpulŭ funcționarilorŭ a ajunsŭ considerabila sumă de peste 40, cu cei dela filială.*

—o—

Tarifa pe zone se va introduce dela 1 Februarie 1895 și pentru linia ferată dintre Mureșŭ-Oșorheiu și Reghinulŭ săsescŭ.

—o—

Din diecesa gr. cat. a Oradiei-marĭ primimŭ dela unŭ preotŭ unŭ apelŭ, în care se cere din nou *concentrarea neamânată a fondurilorŭ diecesane.* Apelulŭ e adresatŭ către preoții din acea diecesă, pe carĭ îi provócă sĕ nu mai întârdiă de-a lua mĕsurile de lipsă pentru asigurarea familiilorŭ lorŭ, punêndu pe base mai sigure *fondulŭ menitŭ pentru ajutorarea vĕduvelorŭ și orfanilorŭ de preoțĭ.* „Fondulŭ nostru viduo-orfanalŭ“, se ḍice în apelŭ, „mântuitŭ odată din gura morții de către trimisulŭ Provedinței, depusŭ la o societate națională și contribuindŭ fiă-care preotŭ câte-o taxă de 40 fl. la anŭ, prin acésta ni-amŭ asigura nu numai unŭ membru din familiă, ci întrégă familia cu o pensiune de 4—500 fl. la anŭ; ni-amŭ asigura acelŭ fondŭ de o a doua catastrofă, când póte Provedința ne va lipsi de unŭ alŭ doilea mântuitorŭ. Mângăierea, că aḍĭ sórtea ni-e comună, nu ne póte îndestulì, ci cu puterĭ unite trebue sĕ lucrămŭ pentru organisarea mai solidă a fondului viduo-orfanalŭ“.

Din Rusia.

Ḍiarulŭ oficialŭ rusescŭ din Varșovia „*Warschawskij Dnewnik*“ scrie următórele: „Din incidentulŭ repășirei guvernorului generalŭ din Varșovia, a generalului *Gurko*, mai multe ḍiare vienese au aflatŭ cu cale de-a anunța, că se va schimba politica ruséscă fațǎ cu ținuturile de lângă Vistula. Profețiile acestorŭ ḍiare suntŭ necorecte, căcĭ *Rusia în nicĭ o direcțiune nu-șĭ va schimba politica*, care a produsŭ atâtea resultate favorabile pentru țéră“.

*

Cu ocasiunea *anului nou* s'au făcutŭ grandióse primirĭ la curte și ambasadorii, precum și consulii puterilorŭ streine și-au predatŭ împĕratului credențiónalele.

*

Starea sănĕtății ministrului de esterne *Giers* întru atâta s'a îmbunĕtățitŭ, încâtŭ deja în ḍilele viitóre va fi în stare sĕ pertracteze cestiunĭ politice.

*

Impĕratulŭ germanŭ *Wilhelm* i-a presentatŭ fostului ambasadorŭ rusescŭ din Berlinŭ, contelui *Schuwaloff*, o cutiă de țigărĭ cu inițialele sale în aurŭ, ḍicêndu-i următórele cuvinte: „Acésta ți-o donezŭ *ca amicŭ, nu ca împĕratŭ.*“

*

Impĕrătésa-vĕduvă s'a hotărîtŭ sĕ nu călĕtorésca în strĕinătate, ci va petrece cu fiiĭ sĕi, cu marele duce Michailŭ și cu marea ducesă Olga în Zarskoje Selo.

Cestiunea națională în camera română.

Discursulŭ d-lui **C. C. Arionŭ.**

(Urmare).

Dér, în privința acésta, dațĭ-mĭ voie sĕ vĕ aducŭ eu o probă, care ne vine de peste munțĭ. Emisarĭ înainte de procesulŭ Memorandului, și după procesulŭ Memorandului. Acésta ațĭ afirmatŭ.

Étă jurnalulŭ „Dreptatea.“ Nu este vorbă, jurnalulŭ trădătorŭ, — firesce, — căcĭ orĭ cine nu cugetă ca d-lŭ Sturdza, tradézǎ. Dér acestŭ jurnalŭ are meritulŭ sĕ fiă de sigurŭ mai bine informatŭ, decâtŭ d-vóstrĕ în cestiunea națională. Écă și aprețiările și informațiunile sale....... (Citesce;)

„D-lŭ Sturdza este în oposițiune și voesce cu orĭ ce prețŭ sĕ ajungă la guvernŭ, lucru care pe noi puținŭ ne importă; dér d-lŭ Sturdza, după ce tóte încercările sale de pănă acum au suferitŭ naufragiu, s'a apucatŭ de cestiunea Ardelénă, cea mai poporală cestiune astăḍĭ în România, și cu ajutorulŭ acesteia sperézǎ a ajunge astăḍĭ la putere; cestiunea românǎ, sĕu, cum o numescŭ frații de dincolo, cestiunea ardelénă, nu este însĕ o cestiune de partidŭ, ci cestiunea tuturorŭ Românilorŭ, și, prin urmare, nu e prea acomodată a înălța unŭ partidŭ și a trânti altulŭ. Condițiunea primă este, decĭ, sĕ facĭ din cestiunea română cestiune de partidŭ; prin urmare trebue sĕ o monopolisezĭ și sĕ declarĭ partidulŭ contrarŭ de „trădătorŭ alŭ cestiunei române, nemernicŭ, vênḍĕtorŭ de némŭ, aliatŭ alŭ Maghiarilorŭ, etc. etc.“

Apoi, după ce constată, că d-lŭ Sturdza a trebuitŭ sĕ creeze pe moderațĭ, D-lŭ Branisce, care iscălesce acestŭ articolŭ, mai ḍice:

„Cu atâtŭ, însĕ, nu e câștigatŭ joculŭ; „aceștĭ moderațĭ trebue și nimicițĭ, ca apoi „d-lŭ Sturdza sĕ pótă nimici și pe stăpânii „moderațilorŭ“, pe guvernulŭ românŭ.

Vedețĭ, că sunteți cunoscuțĭ fórte bine.

Dér ascultațĭ, că are sĕ vorbéscă nu numai dr. Branisce, ci dr. Rațiu:

„Alăturĭ cu acestea se lansézǎ scirea, „că guvernulŭ românŭ ar fi trimisŭ unŭ „emisarŭ cu o misiune mârșavă la d-lŭ dr. „I. Rațiu.“

„Am întrebatŭ pe venerabilulŭ presi„dentŭ, care acum 'șĭ petrece ḍilele în „temniță, și mĭ-a rĕspunsŭ clarŭ și lămu„ritŭ, că e minciună.“

Unde suntŭ emisarii?

Vedețĭ, d-lŭ Rațiu protestézǎ în contra afirmațiunilorŭ d-vóstrĕ.

Cine póte esita întru afirmațiunile interesante ale d-vóstrĕ și protestările lui Rațiu și ale lui Branisce, care terminà cuvintele sale astfelŭ:

„Scris'am aceștĭ articolĭ, le dau și „semnatura mea și plecŭ ca sĕ mĕ pre„gătescŭ pentru a mĕ presenta cu inimă „liniștită înaintea jurațilorŭ, carĭ de astă„dată suntŭ în posițiune de-a aduce și unŭ „verdictŭ justŭ, înfundândŭ în temnițe pe „unŭ trădătorŭ de némŭ.“

Étă, d-lorŭ, pretinșii noștri aliațĭ, trădătorii de peste munțĭ. Se ducŭ și ei sĕ înfunde pușcăria ungurésca. Curioșĭ trădătorĭ!

Șefulŭ d-vóstrĕ, vorbindŭ de organulŭ „Dreptatea,“ a ḍisŭ, că acestŭ organŭ este fondatŭ cu banii guvernului românŭ, ca sĕ combată pe ultraiștĭ, sĕ desbine pe Românĭ, acésta fără nicĭ o probă érășĭ. A uitatŭ d-sa, că acestŭ organŭ represinta mai multŭ interesele Bănățenilorŭ, interese carĭ fundamentalŭ suntŭ acelea-șĭ cu ale tuturorŭ Românilorŭ din Ungaria, dér carĭ érășĭ, în unele puncte, potŭ fi diferite de ale Transilvănenilorŭ. Dér elŭ a fostŭ fondatŭ de unŭ comitetŭ de 121 de Românĭ de peste munțĭ.

Ce 'i pasă partidului liberalŭ-naționalŭ 121 de trădătorĭ mai multŭ sĕu mai puținŭ. Dér nu vedețĭ, că este unŭ lucru ridicolŭ, sĕ nu vĕ mulțumițĭ de-a avé trădătorĭ în țéra românéscă, sĕ trecețĭ peste munțĭ ca sĕ căutațĭ și acolo trădătorĭ!

D-lorŭ, d-lŭ Sturdza are, însĕ, probe mai marĭ, acestea suntŭ jucării. Mai este trădare pentru-că și guvernulŭ nu a primitŭ cu onorurile cuvenite pe d-lŭ Eugenŭ Brote și Aurelŭ Popovicĭ și a căutatŭ sĕ sape între aceștia și comitetulŭ dela Sibiiu, unŭ adevĕratŭ abisŭ. O nouă afirmațiune, o nouă invențiune.

Unde suntŭ acele intrigĭ? Ce probe, ce urme avețĭ? Nimicŭ. Intrebațĭ pe ómenii serioșĭ din partidulŭ naționalŭ; pe Rațiu, pe Lucacĭ. Ce gândițĭ, că n'avemŭ nimicŭ mai seriosŭ de făcutŭ, decâtŭ intrigĭ contra lui Eugenŭ Brote?

Sciu, că d-lŭ Brote trăesce și va trăi liniștitŭ în țéra românéscă; acelașĭ lucru îlŭ sciu despre d-lŭ Aurelŭ Popovicĭ și despre d-lŭ Albini. D-lorŭ nu suntŭ amicĭ politicĭ ai noștri. Vedeți diferența? Noi nu ne închietămŭ de traiulŭ bunŭ și liniștitŭ alŭ Românilorŭ de peste munțĭ în țéră la noi. Ei au dreptŭ la ospitalitatea nóstră. D-vóstrĕ, însĕ, n'ațĭ făcutŭ așa.

A mai fostŭ o acusațiune, și aci este, póte, punctulŭ originalŭ alŭ părerilorŭ d-lui Sturdza: d-sa a pretinsŭ, că în procesulŭ Memorandului lasă sĕ se întrevadă chiar, că s'a făcutŭ cu consimțĕmêntulŭ, și mĕ mirŭ, că n'a ḍisŭ, după îndemnulŭ guvernului românescŭ. D-sa a pretinsŭ, că în procesulŭ Memorandului după condamnare, mai cu sémă noi amŭ jucatŭ unŭ rolŭ însemnatŭ. Se pronunțase acea sentință nedréptă și aspră. Câtă-va vreme d-nii: Lucacĭ, Rațiu și ceilalțĭ au fostŭ lăsațĭ în libertate. Se născuse două idei: una era, că Românii condamnțĭ sĕ trécă peste munțĭ în România și a doua era ca sĕ mérgă în temniță. D-lŭ Sturdza ne-a acusatŭ, că noi amŭ suflatŭ acésta la urechia lui Lucacĭ și a lui Rațiu, ca sĕ decapitămŭ Românĭ de peste munțĭ. Vedețĭ, ce gândire infernală; trebuia și aci o probă, dér n'a avut'o de nicăirea; a avutŭ din contră o desmințire, și o desmințire de astă-dată netrecută prin pana blajină și pretinsă prietenósă a dr. Branisce pentru guvernulŭ românŭ. Ea vine din fundulŭ temniței, într'unŭ articolŭ dintr'unŭ jurnalŭ, a cărui bună credință nu o vețĭ pune în dubiu, căcĭ este „Tribuna.“

Étă, d-lorŭ, articolulŭ care s'a publicatŭ în „Tribuna“ din 19 Octomvre, puținŭ timpŭ după discursulŭ dela Orfeu, atuncĭ când au ajunsŭ la urechia celorŭ întemnițațĭ acusațiunile pe carĭ d-lŭ Sturdza la adresa partidului conservatorŭ:

„Câtă vreme suntemŭ prisonierĭ, nu „ne putemŭ pronunța în meritulŭ cestiu„nilorŭ, ce se agită pe terenulŭ politicei „militante actuale.

„Cu tóte acestea, deși situațiunea pre„sentă ne impune reservă absolută, suntu „unele cestiunĭ naționale, precum ea este „în corelațiune imediată cu activitatea nós„tră personală, de nu putemŭ declina dela „datoria ce ni-se impune sĕ servimŭ cu „anumite deslușirĭ.

„Aceea ce înainte de tóte pretinde „dela noi lămurirĭ, este faptulŭ intrării nós„tre în temniță.

„Causa acésta a fostŭ discutată fórte „seriosŭ între noi, în ședința de comitetŭ, „unde, după obiceiulŭ nostru, amŭ cumpă„nitŭ tóte motivele pro și contra și amu „decisŭ, neîndemnațĭ de cineva în consciința „responsabilității nóstre personale, condușĭ „fiindŭ de interesulŭ causei naționale.“

Au simțitŭ acei ómenĭ, mai presusŭ de orĭ-ce, cinstițĭ și patrioțĭ, câtŭ e de grea acusațiunea, ce-o aruncațĭ guvernului; au simțitŭ, că trebue sĕ vorbéscă. Acésta era nu numai unŭ omagiu alŭ adevĕrului, ci era o datoriă către România, în jurulŭ căreia palpită întrégă viéța a némului românescŭ și care avea dreptulŭ sĕ scie întregulŭ adevĕrŭ!

Și acum, d-lorŭ, écă și motivele, carĭ i-a făcutŭ sĕ între în temniță:

1) „Sĕ rĕmânemŭ în mijloculŭ popo„rului nostru, în patria nóstră, accesibilĭ „pentru toțĭ cei carĭ vrĕu sĕ scie, că sun„temŭ în mijloculŭ lorŭ;

2) „Sĕ formămŭ centrulŭ de intere„sarea cea mai căldurósă pentru poporulŭ „întregŭ, care sĕ ne aibă rea puruînaintea „sa ca pe jertfele nedreptății, ce apasă „asupra tuturorŭ de-o potrivă;

3) „Sĕ dămŭ esemplu de resoluțiune „și de abnegațiune la luptele grele, ce ne „mai așteptă.

4) „Ca robia acésta sĕ fie motivŭ de „lucrare bărbătéscă din partea tuturorŭ „cercurilorŭ politice și sociale, carĭ se in„teresézǎ de causa nóstră, și prin acésta „sĕ se țină în evidență înaintea poporului, „că nu suntemŭ abandonațĭ și că toțĭ ómenii „de bine din lumea cultă suntŭ indignațĭ „pentru nedreptatea ce ni-se face prin ares„tarea și ținerea nóstră în temniță“.

Ei, ce rĕmâne din discursulŭ dela Orfeu, căcĭ aci era punctulŭ culminantŭ? D. Sturdza ne ḍicea: ațĭ suflatŭ lui Rațiu și lui Lucaciu sĕ mérgă martirĭ în temnița ungurésca, ca sĕ zdrobițĭ cestiunea națională din Transilvania. Unde este adevĕrulŭ?

Étă, elŭ rĕsare din întunereculŭ chiar alŭ temniței.

Procesulŭ memorandului a fostŭ unŭ procesŭ nedreptŭ, unicŭ în analele secolului, în care trăimŭ; dér a fostŭ unŭ triumfŭ moralŭ pentru Românii de dincolo de munțĭ. In adevĕrŭ, la acelŭ procesŭ s'a manifestatŭ o solidaritate deplină; moderații sĕu ultraiștii n'au mai existatŭ, și între apĕrătorii lui Lucaciu și ai lui Rațiu erau toțĭ trădătorii D-lui Sturdza, Dr. Diaconovicĭ, Mocioni și atâția alțĭ.

D-lŭ B. Ștefănescu-Delavrancea: Vĕ înșelațĭ, Mocioni a refusatŭ de a-lŭ apĕra.

D-lŭ C. C. Arionŭ: Se póte, lucrulŭ însĕ, ce spunŭ eu este esactŭ.

Mocioni a făcutŭ causă comună cu Rațiu și cu Lucaciu și elŭ a afirmatŭ solidaritatea sa deplină cu cei dațĭ în judecată. Fațǎ de persecuțiunĭ și de suferințe, Românii de peste munțĭ au fostŭ mână în mână.

Procesulŭ memorandului a fostŭ unŭ triumfŭ moralŭ prin declarațiunile atâtŭ de demne și atâtŭ de frumóse ale D-rului Rațiu, în apĕrarea memorabilă, care va face o pagină eternă în istoria suferințelorŭ Românilorŭ din Transilvania; a fostŭ unŭ triumfŭ moralŭ prin iubirea, de care au fostŭ încungiurațĭ cei dațĭ în judecată de miile de țĕranĭ la Clușiu, afirmându-se astfelŭ, că întrégă națiune românéscă din Ungaria suferea cu șefii sĕi.

Acestŭ triumfŭ moralŭ îlŭ afirma chiar unŭ ḍiarŭ unguréscŭ; Ungurii singurĭ îlŭ recunoscŭ.

Când au vĕḍutŭ acésta, Dr. Lucaciu și Rațiu s'au gânditŭ, póte, că victoria morală trebuia sĕ fiă încununată prin martirĭ. De aceea au lăsatŭ în lacrĕmĭ neveste și copii și s'au dusŭ în temniță. Noi nu ni-am permisŭ sĕ le dămŭ nicĭ unŭ consiliu. In așa momente cine îndrăsnesce sĕ dea consilii? Mĕ mirŭ, că nu simțițĭ cu ce frunte senină, cu ce inimă caldă, cu câtă abnegațiune de sine, dér cu câtă credință în viitorŭ, și numai din pornirea sufletului și consciinței lorŭ, Lucaciu și Rațiu și ceilalțĭ s'au dusŭ în temniță. (Aplause).

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 16 Ianuarie. Fóia oficială publică *dimisionarea*, datată de alaltăerĭ, a *cabinetului Wekerle.*

Autografulŭ pentru Wekerle sună astfelŭ: „Primesce cu acéstă ocasiune pentru serviciile escelente prestate cu zelŭ neobositŭ și cu devotamentŭ sincerile mele mulțumirĭ, și tot-odată asigurarea neschimbatei mele grații“.

Szilágyi Lukács și Hieronymi primiră dimisionarea pe lângă recunóscerea „servicielorŭ lorŭ escelente, îndeplinite cu zelŭ neobositŭ“.

Budapesta, 16 Ianuarie. *Clerulŭ înaltŭ* este hotărîtŭ de-a continua în camera magnațilorŭ *energicŭ lupta contra proiectelorŭ bisericescĭ-politice* încă neresolvate. Décă noulŭ guvernŭ nu va încerca o apropiere, atuncĭ lupta se va începe din tóte puterile. Clericalii își facŭ marĭ speranțe din *crescerea continuă a partidei poporale catolice.*

Parisŭ, 16 Ianuarie. **Casimir Perier, președintele republicei francese, a dimisionatŭ.**

Camera și senatulŭ s'au convocatŭ pe ameḍĭ ca se ia la cunoscință dimisiunea lui Perier.

Congresulŭ se va întruni probabilŭ Joi. Se crede, că Casimir Perier va fi realesŭ cu mare majoritate.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursul la burza din Viena.

Din 15 Ianuariu 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.05
Renta de corône ung. 4% . .	98.95
Impr. căil. fer. ung. in aurŭ $4^1/_2$% .	127.20
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	103.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.25
Bonurĭ rurale ungare	98.25
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.50
Imprum. ung. cu premii	158 25
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segediu.	143.—
Renta de hârtie austr.	100.30
Renta de argint austr.	100.70
Renta de aur austr.	125.60
Losurĭ din 1860	157 50
Acții de-ale Băncei austro-ungară .	1055.—
Acții de-le Băncei austr. de credit.	413.90
Acții de-ale Băncei ung de credit. .	498.50
Napoleondorĭ	$9.86^1/_2$
Mărcĭ imp. ger.	60.75
London (lire sterlinge).	124.10
Rente de corône austr . . .	100 70

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 16 Ianuarie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.74	Vênd.	9.78
Argint român.	Cump.	9.70	Vênd.	9.74
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.83	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.85	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	132.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	60.30	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75
Lire turcescĭ	Cump.	11.15	Vênd.	—.—

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria Nicolae Ciurcu și în tutungeria I. Gross.

Domnii abonenți, carĭ încă nu și-au reînoitŭ abonamentulŭ, suntŭ rugați a grăbì cu reînoirea, ca espedarea diarului sĕ nu sufere intrerupere.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Tipografia A. Mureșianu, Brașovŭ.